СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 96. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СЕРЕДА, 25-го КВІТНЯ 1951. No. 96. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 25, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

РЕЄСТРАЦІЯ КОМУНІСТІВ НЕВІДКЛИЧНА

Вашингтон, 23 квітня. — Нова Рада Контролі Підривних Діянь вирішила, що вона має право приспішити реєстрацію комуністів на підставі Акту про Внутрішню Безпеку з 1950 р. Згідно з постановою цього закону президент Труман наменував п'ять членів цієї ради в жовтні і передав їх імена до затвердження сенату. З уваги на нові вибори до Конґресу сенат не мав ще часу полагодити цієї справи. З цього скористала Комуністична партія і внесла протест проти правосильности рішень ради саме тому, що члени ради ще не затверджені. Протест підтримував б. конґресмен Віто Маркантоніо з Ню Йорку, одначе рада вирішила, що вона має право приступити до виконання закону. Голова ради, Сет В. Ричардсон, проголосив, що не буде проволоки в реєстрації, одначе рада має обов'ьязок найти докази, щи Комуністична Партія Америки діє як агенція закордонної влади. Докази на це пред'являє уряд безпосередно самій раді, покликаючи свідків.

Першим свідком, якого поставив свій уряд від 1919 до 1929 р. Як свідок він ствердив, що в тому часі Американська Комуністична Партія діставала накази від Комуністичного Інтернаціоналу з Москви і що на приказ Сталіна Комінтерн відсунув його з головства, а настановив на його місце Вилйема З. Фостера, який ще й тепер є головою і має відсидіти кару п'ять-річної тюрми на підставі присуду федерального суду в Ню Йорку за змову проти уряду ЗДА.

ПОМЕР КОЛ. ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ ЧАРЛС ДОС

Шікаґо. — Ген. Чарлс Дос, колишній віцепрезидент Злучених Держав, помер від удару серця у своєму домі в сусіднім містечку Івнастон у 85 році життя. Він приготовлявся на прийняття ґен. МекАртура, як почесний голова комітету, одначе смерть заскочила його несподівано. Дос був загально звісний негайно після першої світової війни, коли випрацював плян для відбудови Німеччини, звісний під ім'ям Пляну Доса. Це була одна з найсвітліших американських постатей, що мала міжнародне значення.

ПОМЕР КОЛ. СЕНАТОР ГЕФЛІН, ІНІЦІЯТОР „ДНЯ МАТЕРІ"

Лафаєт, у стейті Алабама. — Колишній федеральний сенатор Дж. Тамес Гефлін, помер тут у віці 82 років. Він був одним з найзавзятіших прихильників відокремлення білих людей від чорних, проповідуючи вищість білої раси. Теж був завзятим противником нюйорського губернатора Алфреда Смита, коли він кандидував на президента в 1928 р. Гефлін повів проти нього таку агітацію, що розбив солідний до того часу демократичний бльок південних стейтів і перетягнув деякі стейти до републіканського табору. Агітація була ведена на релігійному тлі, бо Смит був першим католиком, якого поставлено кандидатом на президента. При найближчих конґресових виборах у 1930 р. демократи виключили його з партії і він перепав. Найважливішою його заслугою було ухвалення законопроєкту про святкування Дня Матері другої неділі місяця травня.

● **В хвилині, як ген. Мек Артур в** Конґресі говорив про потребу бльокади Китаю, до Гонґ Конґу заплив перший німецький корабель, що везе з контрольованого аліянтами Гамбурґу 4,000 тон товарів для китайських червоних.

● **Тисяч супруж буде заключених одного дня,** тобто 10 травня, в місті Мексико. Влада хоче узаконити дикі супружжя, з яких деякі існують ще від часів революції. Це принесе теж законний стан нешлюбним дітям.

МЕК АРТУР ДОСІ НЕ ЗНАЄ, ЗА ЩО ЙОГО ВІДПРАВИЛИ

Ню Йорк. — Ген. Доґлес Мек Артур, який перебуває тепер у Ню Йорку заки виїде на гостину до Шікаґо в четвер, ще досі не знає, які були причини, що спонукали през. Трумана звільнити його зі становища верховного командувача військ Об'єднаних Націй на Далекому Сході. Так сказав кореспонедним його військовий секретар, ген. майор Кортні Вітні. Про справжні причини можна буде довідатися щойно на переслуханні, яке мабуть почнеться в сенатській комісії у понеділок. На свідків буде покликаний самий Мек Артур, дальше інші генерали з Пентаґону, а теж і ген. Двайт Д. Айзенгавер.

РЕПОРТЕР НАЙМЕНОВАНИЙ СЕНАТОРОМ НА МІСЦЕ ВАНДЕНБЕРГА

Ленсінґ, Миш. — Демократичний губернатор стейту Мишиген найменував Блера Муді сенатором Злучених Держав на місце померлого республіканця Артура Г. Ванденберґа, якого каденція мала скінчитися 3 січня 1953 р. Щойно після того часу відбудуться нові вибори на сенатора. Муді це вашинґтонський кореспондент щоденника Дітройт Нюс. Він приїхав до Ленсінґу на похорон сен. Ванденберґа в суботу і, згідно з постановами конституції, міг бути заприсяженим негайно в стейтовій столиці заки ще обійме становище. Присягу провів губ. Дж. Меннен Вилліємс. Хоч Муді не маніфестував своєї партійної приналежности, то його вважають за демократа. З його найменуванням Демократична партія в федеральнім сенаті буде мати більшість чотирьох голосів, а це знову може дати їй нагоду обсадити деякі місця в комісіях своїми людьми. Першою зміною було б вдсунення республіканця Дж. МекКарті з ч членства комісії приділів. Відношення сил у сенаті під теперішню пору представляється так: 50 демократів і 46 республіканців. Муді перебуває у Вашинґтоні від 1933 р., знає добре відносини в столиці і визнається знаменито на міжнародних справах.

В АМЕРИЦІ

● **Ген. Лушус Клей, кол. американський військовий губернатор Німеччини,** видав крізь радіо осторогу, що спір за відставлення ген. МекАртура криє в собі небезпеку для оборони Америки. Доки не буде цей спір вирішений, доти становище Злучених Держав зкаордоном буде послаблене, на думку Клейа.

● **Кардинал Францис Спелман** з Ню Йорку дістав найвищу декорацію від уряду південно-американської республіки Венесуелі, а це „Орден Освободителя", з нагоди побуту в Ню Йорку венесуельських кадетів, які приїхали на відслонення пам'ятника освободителя Венесуелі, Симона Болівара. З цієї нагоди відбулося в катедрі Богослуження у неділю, після якого посол Венесуелі відзначив кардинала.

● **Дводенний страйк візників на трамваях і автобусах** у Дітройті дошкулив публиці і міська управа почала переговори над його наладнанням. У страйку взяло участь 3,800 візників. У суботу не могли дібстатися до роботи 700,000 робітників.

● **Реєстровані медсестри** („норзес") в Ню Йорку зажадали по $12 денної платні, одначе не вийшли на страйк. Вони зараховують себе до медичної служби на рівні з лікарями і мають свою „професійну етику".

КРИЗА В ЛЕЙБУРИСТСЬКОМУ УРЯДІ БРИТАНІЇ ПОГЛИБЛЮЄТЬСЯ

Лондон, 24. квітня. Криза в лейбуристському уряді Британії та в самій урядовій партії дальше поглиблюється, як після резигнації міністра праці і національної служби, — Ейнеріна Бевана, вчора зголосив свою резигнацію теж президент Торговельної Ради, — Герольд Вилсон. Причиною резигнацій і кризи є розбіжність думок між самими лейбуристами щодо озброєнь та видатків на них, передбачених в піддержуваному урядом проєкті нового бюджету. Беван зокрема заявив, що він не може погодитися з поставленням видатків на озброєння перед видатками на суспільну опіку. Таку саму причину своєї резиґнації подав теж Вилсон, і з ними солідаризується ще около 20 членів парляменту ліволейбуристського крила, які вважають, що теперішній уряд „зраджує соціялізм". Після резигнації Вилсона уряд відбув свої наради та вирішив залишитися при владі, як довго він матиме піддержку більшости в парляменті. Тимчасом Беван почав широко закроєну акцію проти своїх дотеперішніх однодумців в лейбуристському уряді, закидуючи їм вже не тільки „зраду соціялістичних принципів", але й прив'язання Британії до „коліс американської дипломатії" та до „американського капіталізму". З цими двома гаслами: „назад до соціялізму" та „незалежність від Америки", проголошеними вчора в Палаті Громад, Беван задумує тепер „піти в маси" та здобути контролю лейбуристської партії. Докищо не передбачується дальших резигнацій в уряді. В кожному разі, консерватисти вже почали підготовку до сподіваних передчасних нових виборів.

ДОҐЛЕС: ДЛЯ БЕЗПЕКИ ТРЕБА БРИТІЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРИЯЗНИ

Ню Йорк, 23 квітня. — Луїс В. Доґлес, колишній американський амбасадор до Лондону, заявив, що Злучені Держави мусять втримувати тісну приязнь з Британським Камонвелтом проти комунізму. Неперебірчиві й цинічні правителі Кремлю „не могли б віднести більшої перемоги від захитання спільного фронту британсько - американської коаліції". Ці погляди виголосив Доґлес до 1,100 членів агенції Ассошейтед Прес, зібраних на обіді у готелю Валдорф Асторія з нагоди річної конвенції. Він твердив, що британський опір прийняти американську політику може мимохіть призвести до повної світової війни. Якщо має прийти війна, хай вона буде нам накинена, а не започаткована нами самими, бо ми не маємо іншого виходу, як або піддатися тиранії або боронитися. Одначе війна, яку ми якось виграємо, не знищить ще самого комунізму. Саме спустошення, яке принесе з собою війна на Сході, в Европі й загалом усюди, навіть у нас вдома, підготовить ґрунт під посів большевизму й революції—остерігав Доґлес.

АНГЛІЯ Й АРҐЕНТИНА ЗАКЛЮЧИЛИ М'ЯСНИЙ ДОГОВІР

Буенос Айрес. — Арґентина й Великобританія заключили новий договір для постачання м'яса після десятьмісячного застою в розмовах. Арґентина обстоювала підвишку цін на м'ясо, вивожене до Англії, а тепер вона вже готова перевезти туди 200,000 тон м'ясних продуктів. Внаслідок застою в переговорах прийшло до стримання вивозу м'яса з Арґентини до Англії, а в самій Англії треба було встановити малі пайки цієї поживи. Першу посилку м'яса буде становити заморожене волове м'ясо, якого 60,000 тон наскладано в холодільнях. З Лондону наспіли вісти, що м'ясні пайки будуть підвищені, одначе це не викликало радости серед загально поширеного невдовілля населення з причини перерви переговорів.

ІНСПЕКЦІЙНА ПОЇЗДКА ГЕН. АЙЗЕНГАВЕРА ДО ІТАЛІЇ

Париж, 24 квітня. — Головний командант аліянтських збройних сил в Европі, ген. Айзенгавер, відлетить сьогодні, разом з деякими спеціялістами свого штабу на інспекційно - оборонну поїздку по Італії, щоб на місці провірити оборонні можливості і потреби цього важливого стратегічного району. Головним тереном інспекції ген. Айзенгавера буде стратегічний район Удіни, а його поїздка до Італії знову ставить у фокусі дві важливі проблеми оборонного Атлантійського Пакту: 1. Стан і умовини теперішніх італійських збройних сил і щораз більше домагання італійської публичної опінії відносно провірки мирового договору, яким ці збройні сили обмежені, і 2. ціла проблематика оборони східного середземноморського простору, яка досі ще не була розв'язана ані політично ані стратегічно. В рямках теперішніх обмежень Італія намагається створити та відповідно озброїти 12 дивізій на загальну дозволену силу 200,000 вояків, включно з карабінєрами, і окремо 25,000 для авіяції, що вважається під кожним оглядом невистачальним для італійської оборони.

ПОСТІЙНЕ УРЯДУВАННЯ В БЮРАХ ЗУАДК В НЮ ЙОРКУ І ШІКАҐО

Филаделфія, 24 квітня. З канцелярії ЗУАДКомітету повідомляють, що у зв'язку з дальшими потребами переселенчої і допомогової акції та необхідністю негайного полагоджування зв'язаних з цим справ, Переселенчий Осередок ЗУАДК в Ню Йорку та Відділ ЗУАДКомітету в Шікаґо рішили ввести щоденне урядування в своїх бюрах. Бюро Переселенчого Осередку в Ню Йорку приміщене при 11 Іст 7-ій вулиці, відкрите тепер кожного дня від 10 рано до 5 пополудні, в суботу і неділю від год. 11 до 2-гої вполудне, а у вівторок, середу і п'ятницю, крім звичайних годин, теж ввечорі від години 6 до 8-ої.

Бюро Відділу ЗУАДК-у в Шікаґо приміщене при 2247 Вест Райс Стріт, Шікаґо 22 і відкрите кожного дня від год. 5 до 10 вечорі, в суботу від години 1 до 8-ої пополудні, а в неділю від 11 до 1-шої вполудне.

ПРИПИНЕНО АМЕРИКАНСЬКУ ГАЗЕТУ В РИМІ

Рим, 24 квітня. — Місцеві міські власті доручили вчора поліції закрити друкарню єдиної в Італії американської газети „Ди Ром Дейлі Амерікен", мотивуючи це тим, що гук друкарських машин перескаджає мешканцям довколишніх домів. Хоча закриття друкарні не означає закриття самого видавництва і газета теоретично могла б друкуватися в іншій друкарні, проте управитель видавництва заявив, що він не бачить жадного іншого виходу з положення; як тільки припинити дальший випуск щоденника. Американські дипломатичні власті звернулися до італійського міністерства закордонних справ з проханням вияснити справжні причини того розпорядку, що був досить прикрою несподіванкою не тільки для місцевих американської і англійської колоній, але й для багатьох італійців, що вміють англійську мову і були постійними читачами припиненого щоденника.

АЛІЯНТИ ВІДСТУПАЮТЬ НА ПІВДЕНЬ ВІД ПАРАЛЕЛІ

700-ТИСЯЧНА МАСА ЧЕРВОНИХ В НАСТУПІ НА 100-МИЛЕВОМУ ФРОНТІ. — 9,000 ВОРОГІВ ВБИТИХ ВПРОДОВЖ ДВОХ ДНІВ. — ЙОНЧОН У ВОРОЖИХ РУКАХ.

Токіо, 24. квітня. — Около 700-тисячна маса червоних комуно-китайських і північно-корейських орд продовжує свій великий наступ на приблизно 100-милевому фронті, не зважаючи на величезні втрати, що за останні два дні виносять вже понад 9,000. В двох місцях ворогові пощастило проломити лінії аліянтів, що тепер на цілому фронті відступають на південь від 38-мої паралелі на заздалегідь приготовані нові оборонні позиції. На центральному і на західному секторах фронту — ворог вже перейшов паралелю в Південну Корею, здобуваючи в двох днях около 15 миль терену. Ворожий наступ почався в неділю, а вже в понеділок ворог мав около дев'ять тисяч втрат від самої тільки аліянтської артилерії і около — 4,000 від аліянтської авіяції, що безперервними налетами бомбардує ворожі фронтові лінії, прикриваючи стратегічний відступ аліянтських сухопутніх військ. На центральному фронті в районі Чунчон, де наступив пролом аліянтських ліній — ворог є вже около 8 миль на південь від 38-мої паралелі. На центрально-західному секторі фронту аліянти залишили ворогові місто Йончон, шість миль на північ від паралелі. В багатьох випадках приходить до рукопашних боїв на гранати і багнети, як ворожий наступ продовжувався теж впродовж ночі. Сильні аліянтські рефлєктори і скидувані з літаків або вистрілювані з гармат ракети освітлюють фронтовий терен, унеможливлюючи ворогові використати темноту ночі. Під час вчорашніх боїв все ще не можна було встановити місця головної концентрації ворожих сил, як їх напір чергувався на західному і центральному секторах фронту. Під наймогутнішим в дотеперішній війні обопільним гарматнім обстрілом, ворог посилає до наступу одну за одною лави своїх військ. Ціле побоєвище вкрите горами ворожих трупів, що постійно збільшується. Аліянтський відступ є пляновий і відбувається в повному порядку. Досі немає познак, щоби ворог використав сподівану масову акцію своєї авіяції, сконцентрованої в — „протегованих базах" в Манджурії. На східному крилі центрального фронту в районі резервуару Гвачон та на самому східному фронті були тільки доривочні бої, переважно патрульних відділів. Але авіяційна розвідка стверджує, що теж на цих секторах ворог почав підтягати до фронтової лінії величезні сили. Хоча аліянтські війська відступають, досі ще немає жадних познак, що могли б переріщувати ворожу перемогу. Як в попередньому наступі, так і в теперішньому відступі, аліянтська тактика розрахована не на вдержання фронтової лінії, тільки на „рухомі бої" та на вбивство якнайбільшої кількости ворога — коштом якнайменших власних втрат.

ТЕРЕН ЧЕРВОНОГО НАСТУПУ В КОРЕЇ. Около 700-тисячна орда червоних почала сподіваний і очікуваний вже від деякого часу весняний наступ на приблизно 100-милевому корейському фронті, від Каесонґ на заході, по Інджє на сході. Найбільш запеклі бої ведуться тепер на головних лініях в напрямку на Сеул. Червоні перейшли ріку Імджін (1) та встановили мостовий причілок на північ від корейської столиці. Про важкі бої повідомляється теж з району Чорвон (2), 17 миль на північ від 38-мої паралелі, тоді як інші комуно-китайські сили починають наступати вже теж в околиці резервуару Гвачон (3). За два дні червоного наступу аліянти відступили около 15 миль на південь.

ДОЛЛЕС УСПІШНО ЗАКІНЧИВ ЯПОНСЬКУ МІСІЮ

Токіо, 24 квітня. Джан Фостер Доллес, спеціяльний висланник президента Трумана в справах підготовки мирового договору з Японією, виїхав вчора з Токіо назад до Вашинґтону і хоча з вислiду його місії не проголошено ще офіціяльного комунікату, проте вважається, що вона була закінчена успішно та що кінцевого оформлення мирового договору можна сподіватися вже в найближч. часі. Доллес, перед своїм виїздом, щераз запевнив японців та інші азійські народи, що зміна на пості далеко-східнього головного команданта в жадному разі не означає зміни рішучости ЗДА всіма силами обороняти Азію перед заливом агресивного комунізму. Речник японського уряду, після виїзду Доллеса заявив, що по його думці Японія „може бути заспокоєна, бо Злучені Держави рішені її обороняти, як частину власної країни". Дальші переговори в справі японського договору будуть тепер сконцентровані у Вашинґтоні, щоб узгіднити останні ще розбіжності американсько - британських поглядів на цю справу.

250.000 ЕСПАНСЬКИХ РОБІТНИКІВ ПОЧАЛИ СТРАЙК

Більбао, Еспанія, 24 квітня. — Около 250,000 еспанських робітників в цьому індустріяльному районі басків проголосили на сьогодні страйк, протестуючи проти збільшених коштів прожитку та малої заробітної платні. Уряд поставив їм ультимат повернутись до праці, погрожуючи, що в іншому випадку вони її цілком втратять. Страйковий рух почався після поширення анонімових розкидок минулого тижня. Він не має загального характеру і обмежений більше до фабрик і промислових підприємств, тоді як інші ділянки господарства функціонують нормально. Цим разом не прийшло теж до будь-яких заворушень, як це мало місце минулого місяця в Барсельоні, коли в страйку почала інтервеніювати поліція. Тепер уряд обмежився тільки до погроз, хоча дальший розвиток ще важко передбачити.

УКК ВИСЛОВЛЮЄ СПІВЧУТТЯ ЗПРИВОДУ СМЕРТИ СЕН. ВАНДЕНБЕРҐА

Ню Йорк, 24. квітня. — З приводу смерти сенатора Ванденберґа, — Український Конґресовий Комітет вислав його родині вислови співчуття, вважаючи смерть сен. Ванденберґа „великою втратою для родини, для країни та для всіх волелюбних народів по всьому світі, для яких покійний сенатор так мужньо боровся". В телеграмі УКК, підписаній його заступником предсідника Д. Галичином, в дальшому сказано: „Члени УКК, багато з яких самі особисто зазнали терору комуністичної Росії, особливо засумовані втратою цього великого лідера, що був оборонцем справи всіх поневолених російськими імперіялістичними диктаторами народів. Ми переконані, що його ідеали залишаться назавжди в серцях людства та що принципи, які він проповідував, — переможуть".

ЮГОСЛАВІЯ ЗНОВУ ПОТРЕБУЄ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ

Београд, 24. квітня. — Уряд Югославії знову звернувся до урядів Злучених Держав і Британії, щоб вони допомогли йому покрити торговельний дефіцит за минулі роки та збалянсувати бюджет і в той спосіб уможливити йому виконати передумову для одержання 200,000,000 долярів позички від Світового Банку. Югославія сподівалась збалянсувати свій торговельний бюджет вже в цьому році, але з огляду на посуху та на нові оборонні потреби цю можливість передбачується тепер щойно на 1954-рік. Світовий Банк, натомість, поставив бюджетовий балянс країни як передумову виплати пообіцяних 200,000,000 долярів позички, необхідних для остаточного оздоровлення югославського господарства. Злучені Держави вже дали Югославії приблизно 190,000,000 кредитів і в останньому ще додаткових 29,000,000 на скріплення югославської оборони, а Британія зі свого боку дала Тітові вже 71,000,000 долярів кредитів.

В СВІТІ

● **Приїзд американської військової місії на Формозу** попередили 16 офіцерів зв'язку, що мають насамперед встановити комунікаційну систему для самої місії, що співпрацюватиме з національно-китайським урядом.

● **Англійці пропонують** публичну дискусію між ген. Мек Артуром і колишнім президентом Гербертом Гувером, вважаючи, що вона була б „дуже повчаюча".

● **Вкрадено з авта в Касаблянці,** Африка, важливі французькі документи відносно будови нових французько-американських авіяційних баз в Марокко — повідомляє французька пресова агенція.

● **Британія подвоїть приділи м'яса** для своїх громадян в наслідок останнього договору про закуп м'яса в Арґентині, але це все ще буде на багато менше, ніж англійці споживали перед війною.

СВОБОДА SVOBODA

український щоденник — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$2.00	Six months	$ 2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346. JERSEY CITY 3, N. J.

ТІТО Й ТІТОЇЗМ

Минулої війни ми були свідками неприродного союзу демократій з кремлівською диктатутою. Воєнні обставини створили цей аліянс і його виправдувано положенням демократій, надзвичайним станом, викликаним гітлерівською перемогою на всіх фронтах. Як відомо, ця конечність зачала скоро прибирати в Америці цілком інші форми· Говорилося згодом про „дружбу" і то не тільки на воєнний час, а вкінці про можливість тривкого, мирного, дружнього співжиття американської демократії з СССР, який, мовляв, по війні цілком певно „здемократизується". До чого воно довело, добре відомо. Тепер складаються міжнародні обставини знову в такий спосіб, що ті самі демократичні потуги, які минулої війни врятували Сталіна, рятують — теж і в своїм інтересі — югославського диктатора Тіта. Тому, що Тіто розійшовся зі Сталіном і не йде сліпо за його приказами, демократії вважають, що він може їм дуже придатись на випадок війни з Москвою. Факт, що Тіто походить з тої самої школи, що й Сталін та має на свому сумлінню ті самі що й він страшні злочини, хоча й на менші розміри, збувається тепер мовчанкою.

Якщо б ці речі виправдувано тільки обороною перед новою московсько-комуністичною аґресією, яка може спричинити світову війну і потребою користуватись у крайньому положенні поміччю навіть і такого Тіта, то це ще можна б бодай зрозуміти. Та на цьому це зближення не кінчиться. Ми є свідками, як різні „знавці" та „обсерватори" почали вже від довшого часу писати про комуністичний режим в Югославії та диктатора Тіта в подібний спосіб, як писали в часі війни про кремлівський режим та Сталіна. Знову читаємо про різні „ліберальні реформи" в Югославії, про „свободу релігії", про свободу критики, а — що найважніше, — теж і про те, що комуністичний режим у Югославії зможе цілком добре залишитись навіть і *по поваленні большевизму в Совєтах, бо,* **мовляв,** *він* — „*миролюбний*" *і* „*ліберальний*".

Американські виходці з Югославії, навіть і серби, не поділяють такого відношення демократій до диктатури Тіта в Югославії, ані до його комуністичного режиму. Вони остерігають демократії, щоб не дурили себе „союзом" з Тітом, та не рахували на евентуальних Тітів в інших країнах. Вони вважають, що було б великою помилкою демократій відбирати народам, які стогнуть під китатурою Тітів, надію на повне визволення з-під диктатур і комуністичних режимів, як тільки почнеться нова війна. Для гнетених червоними диктатурами народів немає значення — пише б. югославський посол Константин Фотіч, — хто їх гнобитиме — Сталін, чи Тіто, бо як один, так і другий є представниками нелюдської, матеріялістичної та безбожницької ідеології. Якщо між Сталіном і Тітом заходять якісь різниці щодо розуміння та інтерпретації марксівсько-ленінської доктрини, то це мало цікавить людей, що терплять під комуністичними режимами·

Ці перестороги перед Тітом та орієнтаціями на тітоїзм в інших країнах мають багато слушности. Демократії повинні поза Московщиною орієнтуватись всюди на народи, що терплять під комуністичними режимами, насадженими Кремлем та на народи таких країн, в яких правлять різні Тіти. Одинока правильна орієнтація демократій, яка напевно не заведе, це орієнтація на свободу людини і незалежність її рідної землі, яку повинна б принести евентуальна нова війна. У новому світі не повинно бути місця на ніякі диктатури і на ніяких Тітів.

ЄДНІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА

Коментуючи важливість екзильних політичних груп підсовєтських народів в теперішньому східньо-західному конфлікті, Н. Й. Таймс в недільному виданні ставить проблему спільного проти-большевицького фронту цих груп як одну з головних передумов їх успіху. При цьому висловлюється переконання, що така єдність можлива, бодай на базі мінімальної програми, сприємливої для всіх.

Н. Й. Таймс не є офіційним органом Білого Дому, ані теж офіційним речником американської закордонної політики. Але з дотеперішнього досвіду відомо, що власне він належить до тих „добре поінформованих" не тільки в публічній опінії, але й в думках, настроях, а часом і побажаннях урядових кол. Тому його міркування, рівночасно з цілим рядом інших познак на згадану конкретну тему спільного фронту підсовєтських народів, заслуговують на окрему увагу, тим більше, що там спеціяльно підкреслено самостійницькі змагання українців. В згаданій статті пишеться:

„Повідомлення про серіозні зусилля об'єднати всі групи совєтських вигнанців для спільної боротьби проти режиму Сталіна є багатозначні. Сотні тисяч людей, народжених в тому, що сьогодні називається Совєтським Союзом, втекли з країни впродовж останніх 33-років і в їхній групі є представники всіх соціяльних кляс та всіх більших національностей, що опинилися підо впливом Кремля. Хоча вони сьогодні розсіяні по всьому світу, вони є могутньою силою в сукупності, бо вони є братами і сестрами тих, які ще жовуть під кермою Сталіна. Вони говорять тими самими словами, вони перейшли той сам досвід, що є сьогодні щоденною долею совєтських громадян і вони без сумніву ґратимуть важливу ролю в майбутності, коли і якщо буде створена не-комуністична Росія. В теперішніх намаганнях вільного світу оминути перешкоди Кремля та промовити безпосередньо до народів СССР, ці групи совєтських вигнанців можуть відіграти найважливішу ролю...."

Признаючи наявність внутрішнього розбиття тих груп та конфліктів між ними, до найважливіших з яких Н. Й. Таймс насамперед зараховує рішуче становище українців та інших не-російських народів щодо необхідности розподілу російської імперії та встановлення суверенних національних держав, коментатор приходить до висновку, що відповідне об'єднання тих груп та створення їх спільного протибольшевицького фронту є суттєве і можливе.

Цей коментар, зіставлений з переданими свого часу „Свободою" повідомленнями про приявність таємничого американського „хазяїна" на нарадах російських екзильних груп в Европі, як теж перші познаки звороту американської опінії в користь становища поневолених не-російських народів щодо необхідности поділу совєтсько - російської імперії всупереч все це впливовим російським „не-ділимцям", не може пройти без окремої уваги заінтересованих груп.

Сьогодні можна твердити, що Злучені Держави, як рішальний чинник в теперішній міжнародній політиці, починають доцінювати потенціяльні можливості екзильних представництв поневолених Совєтами народів. Але в передумову цього вони ставлять **необхідність єдности і спільного фронту,** бодай на спільній мінімальній програмі, як це стало теж базою американської закордонної політики в світовому маштабі, виявленою пречисто в Об'єднаних Націях. Це становище йде цілком теж по лінії інтересів поневолених народів. З цього можна поробити деякі практичні дальші висновки.

Ролі екзильних представництв в теперішній боротьбі проти большевизму, як і в майбутньому новому формуванні того, що залишиться після Совєтського Союзу, аж ніяк не можна недоцінювати, навіть в світлі американського становища. Ясно, що ця роля визначатиметься силою і впливами екзильних груп між своїми народами з одного боку, а їхньою власною внутрішньою впорядкованістю з другого. Це приводить до дальшого висновку, що так як американці ставлять єдність всіх екзильних груп передумовою їхнього спеціяльного успіху в боротьбі проти большевизму, так єдність внутрі цих груп є передумовою і запорукою їхнього індівідуального — національного успіху.

Фармерські шкільні курси

Уже тепер появляються в часописах оголошення з пошукуванням шкільної молоді на працю в часі вакацій. Як відомо, фармері залюбки пошукують на сезонові роботи хлопців. Хоча стейтові закони забороняють діточу працю, звичайно до 18-року життя, проте шкільна рада має право видати дозвіл на працю для шкільної дітвори підчас вакацій і з цього права користають міські студенти і студентки. Це бувають звичайно учні середніх шкіл, які ще не дійшли до належних літ життя. Університетські студенти мають здебільша приписаний законом вік і багато з них заробляє собі літом на частинє утримання в школі або на шкільну оплату. Та найлегше дістати роботу і то добре платну тим, які мають фармерські курси.

Федеральний закон з 1917 р. званий „Смит-Гюс Акт", дав нагоду багатьом школам увести в себе фаховий вишкіл у різних ділянках праці. Є, правда, окремі фахові школи, але ці школи теж вимагають грошевого вкладу. Одначе є і фахові курси, за які не треба платити. Поодинокі стейти радо користають з федеральної допомоги для втримання фармерських курсів в середніх школах, а статистика за минулий рік виказує, що 9,000 середніх шкіл („гайскул"), втримують постійно фармерські курси. Так напр. стейт Ню Джерзі має таких шкіл 39, як про це згадує педагогічний журнал „Ню Джерзі Едюкейшен Рівю". Кожний стейтовий департамент виховання радо дає інформації про такі школи. При цьому годиться завважити, що фармерство — це одно з найпочесніших затруднень і при теперішній системі федеральних субсидій зовсім поплатне. Що молодь цікавиться фармерством, пізнати хоча б по тім, що повстала в 1928 році в місті Канзас Ситі заводова рільнича організація „Майбутніх Фармерів Америки", яка під теперішню є найбільшою хлоп'ячою організацією в світі, бо нараховує 300,000 хлопців. Вона займається між ін. фармерськими виставками, продажом фармерського приладдя, кооперативними закупами, продажом рільничих продуктів, влаштовуванням бенкетів для дітей і батьків, а теж і спортами.

Якщо йдеться про фахову підготовку учнів середніх шкіл до фармерства, то це проста справа. У школах, в яких існують фармерські курси, учать фармерства майже цілий рік підчас звичайних шкільних годин або влаштовують спеціяльні вечірні курси. Вони пристосовані до потреб околиці, в яких живуть шкільні діти. Практично наука приноровлена ще до кожної пори року. Отже напр., як сказано в згаданому журналі, в стейті Ню Джерзі кладуть велику вагу на молочарство, господарську птицю, збір збіжжя, знання фармерської машинерії і управу фармерського господарства.

Учні, записані на господарські курси, проводять пересічно по півтори години в шкільних клясах і на праці у варстатах чи робітнях. Така наука є підготовкою до праці на дворі. Вона обіймає чищення овочевих дерев, скроплювання хемічно насиченою водою для вбиваня шкідників, садження кукурудзи, навіть і сіяння збіжжя. При цій нагоді учні вчаться орудувати машинами, знаряддям, спаянням і направою машин.

Ці справи обговорюється тут хоч би на те, щоб пригадати батькам та дорослій молоді, що в Америці повно нагоди для кожного, а ніхто не знає, де його доля кине. Якщо йдеться про використання вакацій на фармерську роботу, то найкраще звернутися до управи школи з проханням, щоб вона призначила доростаючу хлоп'ячу молодь до праці в характері „фармерських кадетів". Коли хлопець попрацює хоч би одні вакації на фармі і проведе на ній цей час з задовіллям, то у ньому може розбудитися зов природи для використання великих можливостей звання і праці, яка від віків є підставою існування людини і народів.

Іван Кедрин

Годитися треба, але як?

ДО СПРАВИ ПОРОЗУМІННЯ МІЖ ДЕРЖАВНИМ ЦЕНТРОМ ТА УГВР У ПРАКТИЦІ

I

На чому досі переговори розбивались?

Коли в будь-якій справі багато людей забирає голос, є між отими голосами поважні й розумні, є теж такі, що до них годі застосувати це окреслення. Тому не треба дивуватись, що й у широкій та голосній прилюдній дискусії на тему Державного Центру й УГВР, дискусії, веденої на різних конференціях, вічах, нарадах і на сторінках преси, маємо всю мозаїку поглядів. Проте, ця дискусія вийшла поза межі „голосів публіки" з хвилиною, коли і Конґресовий Комітет і недавній з'їзд ПАУК прийняли в цій матерії конкретні постанови, що поручають порозуміння між Державним Центром і УГВР. Але, цікава річ: однаково і в необов'язуючих голосах приватних дискутантів, як теж у постановах згаданих міродайних чинників українського громадянства на американському континенті — все говориться тільки про саму ту „потребу", завжди лиш арґументується і рекомендується порозуміння, чи пак — кажучи офіційним стилем — координацію дій, так, наче б спір усе йшов у площині „треба-не-треба". Тимчасом більшість отих дискутантів і резолюцій вривається у давно відчинені двері. І лихо не в тому, що рівень тієї дискусії є далеко не одностайний та інколи жалюгідно низький, а в тому, що декотрі дискутанти, не знаючи, що справа „координації дій" має вже за собою кількалітню історію, не допомагають, а шкодять цій справі, вживаючи (несвідомо) давно відкинутого і невідповідного підходу. Шкодить теж справі виключно те загальниково - принципове ставлення справи, бо воно залишає недосказаними і без відповіді масу недосказів і питайників. Тимчасом у кожній громадській справі, яка стає предметом загального обміркування словом і друком — тільки ясне ставлення всіх крапок над „і" справу дійсно вияснює і таким чином допомагає їй, не закриваючи серпанками перешкод, що їх всеодно треба з'ясувати і перебороти, — якщо існує по обох боках добра воля і якщо дозволяють на це об'єктивні дані.

Недавно у редакційній статті „Свободи" висловлювалось жаль, що до порозуміння між Державним Центром УНР і УГВР-ою не дійшло вже 2-3 роки тому. Фактично, розмови в цій справі ведуться вже 5 років, бо від літа 1946 року. Першим посередником був один кол. чільний діяч УНДО, член його ЦК, який потім, на еміґрації, одверто признавав себе прихильником (чи членом? УГВР), але ці розмови (не входимо в подробиці) не вдавались. Тоді, після переведення цілого ряду розмов з представником ЗП УГВР на Австрію, п. інж. Б. Ч. (він тепер також у ЗДА) автор цих рядків погодився виступити в ролі посередника і написав до През. Андрія Лівицького в цій справі відповідного листа - меморіял. Це було 4 жовтня 1946 року. В отій моїй тодішній докладній аналізі української ситуації після другої світової війни та внутрішньо - українських відносин подано більше арґументів „за", аніж вони пролунали в усій теперішній американсько - українській дискусії. Чому ж і моє посередництво закінчилось невдачею, чому вже тоді не прийшло до тієї бажаної „координації дій"? Склалися на це такі причини:

1) Тоді, у 1946 році, УГВР і ОУН С. Бандери (назва ОУНр появилась щойно з повстанням Національної Ради) були так тісно сплетені, що неможливо було повести між ними лінії поділу. Диспозиційним середником були керівники не ЗП УГВР, а названої партії ОУНр, тому невідомо було, з ким властиво треба переговорювати і хто тут може дійсно рішати та за прийняті постанови відповідати. Доказ: Не вважаючи на нераз повторюване твердження, що ЗП УГВР є також не-члени ОУН С. Бандери, насправді не була відома ніодна така людина, себто, всі члени ЗП УГВР, як люди партійні, були залежні від рішень своєї партії, єдиної теж, яка піддержувала УГВР, не лиш як орґанізацію, але і як концепцію.

2) ОУН С. Бандери ставилась до питання злагоди між УГВР і Держ. Центром дуже різно, маючи, поруч із прихильниками тієї ідеї, також завзятих і безпардонних противників її. Таку безпардонність накраще характеризує факт, що тоді в Мюнхені появилась, бита на циклостилі, критика деяких моментів минулого Державного Центру УНР, підписана — моїм призвищем: це був вийняток з мого листа-меморіялу до през. Андрія Лівицького, що його відпис я льояльно передав (через руки згаданого вище інж. Б. Ч.) — о. дрові Гриньохові. Не він, а хтось з його партії старався таким чином скомпромітувати не так мою особу в очах моїх однодумців і приятелів у Державному Центрі, як радше сторпедувати саму спробу порозуміння.

3) Керівники ЗП УГВР вже тоді були схильні зайняти ту позицію, що її так виразно підкреслював о. др. І. Гриньох у своїх прилюдних виступах в Америці: позицію українського державницького традиціоналізму і леґалізму центру закордоном, як єдиного керівного українського політичного осередку. Однак Тимчасовий Устрій УГВР в точці І. „Загальні основи УГВР" заявляє: „УГВР це верховний орґан українського народу в його революційно - визвольній боротьбі за УССД". Точка 2: „Джерелом влади УГВР є воля українського народу, виявлена в самостійницьких змаганнях всіх діючих сил народу". Врешті найважніша точка 3: „УГВР а) консолідує самостійницькі суспільно - політичні елементи; б) координує діяння політично-активних середовищ; в) очолює визвольну боротьбу, дає напрям українській державницькій політиці та керує нею; г) репрезентує український нарід та його державницькі змагання перед зовнішнім світом". Автоматично виринало питання: Де ж в такому разі місце на Державний Центр УНР, про котрий зрештою — як і про IУ. універсал та взагалі українське історичне минуле — не казалося там ні слова?! Мені невідомо, чи цей „Тимчасовий устрій УГВР" діє далі, чи він змінений і як, але це невідомо також (оскільки я розпитував) ніодному з українських громадсько - політичних діячів зпоза табору УГВР і ОУН. Зате тоді, в р. 1946-7, він був єдиноміродатний і унеможливлював порозуміння, просто заперечуючи центр УНР.

(Закінчення на стор. 3)

В. Гайдарівський

Мерехтливі Зорі

Оповідання

9)

6. Звідки береться довір'я?

Кліть зупинилась на горизонті 520, і наша бригада з квершлаґу повернула в західне крило. Яка ж вона не подібна, шахта, на ту, що мені снилась. На площі перед кліттю, що зветься двором, мов на базарі вози, стояли навантажені лісом, породою і вугіллям залізні вагони, і як на базарі чувся гомін, спірки і лайки. Звідки тут узявся Ворона, коли приїхав — хто його знає. Але він сновигав між вагонами, встигнув посперечатись з машиністом електровоза, а вгледівши техніка безпеки, кинувся до нього, щоб здійняти нову суперечку.

У корінному штреку десь далеко горіли витрішкуваті огні, рейки монотонним гудінням давали знати про наближення потягу. Ми вступили в людський ходок.

Я хотів поговорити з Колею і навмисне, щоб відстати від людей, вкоротив кроки. Хлопець йшов зі мною поруч.

— Ти не зважай, хлопче, на те, що люди інколи можуть з тебе покпити, — казав я. — У людей на серці злість коржем лежить. Вони зляться, самі не знають чого.

— А я ж хіба що, — мовив Коля. — Про мене — хай сміються...

— Ну, то хай і сміються. А ти все ж докажи про того Помилуйка.

— Воно й доказувати нічого, — мовив хлопець ніяково. — Вислухав мої пісні Помилуйко, обняв мене і каже: — „З тебе, Брашко, талант, аж бризкає, а культури в тебе нема. Немає культури ні музичної, ні загальноосвітної. Треба вчитись". Він перевірив мої знання і пообіцяв найняти мені коштом Цека гірняків учителів, щоб я за рік, до наступної осени підготувався. А тоді Помилуйко допоможе мені вступити до консерваторії. Він там навіть якісь зв'язки має. Казав, що мене приймуть обов'язково.

Хлопець, я відчував, навмисне розповів стримано, холодно, хоч напевне радість в ньому клекотіла.

— Це добре, — мовив я. — Це дуже добре. Аби нічого не стало на дорозі тобі.

— Стоїть, дядьку Григоріє, стоїть таке, що не обійти — не перескочити. Я не комсомолець. Помилуйко радить вступити до комсомолу. А я й не знаю, як мені бути.

— Що ж хитрого вступити. Подав заяву і все діло.

Хлопець розгойдав лямпу й дивився, як світло, мов сполоханий птах, билося між стелею і дорогою.

— Заяву написати не довго, — трохи згодом відказав він. — Але не знаю, чи варто писати.

— Чогось побоюєшся?

— Боюсь , дядьку Григоріє, — ледве чутно мовив хлопець. — Тепер дзвонять в усі дзвони, — пишуть у газетах, кричать на зборах, що син за батька не відповідає. А ви ж знаєте, що коли про щось здіймають галас, то в тому є щось підозріле. Мені не віриться. Поки тихо сиджу, то ні за що не відповідаю. А як почну мати справу з анкетами, то й відповісти доведеться. Почнуть копатися і докопаються. Тоді скажуть, що я приховав своє соціяльне походження і до комсомолу вліз, щоб розкладати його, шкодити їм. Оцього я боюсь, дядьку Григоріє.

Оглянувся я, чи нема когось позад нас, чи нас хтось не підслухує. Хлопцева відвертість мені не подобалась. Він надто довірливий до мене. А чому він упевнений, що мене боятись не треба? Наївний? Необачний? Поза-свідомо, чи свідомо відчуває до мене близькість? Можливо, що він чув про мене балачки, як про людину непевну, або й ворожу владі. Нитка довір'я снується, мабуть, з того ж клубка, що снував і бригадир Іван Кузьмич. Це вже зле, це не віщує нічого доброго.

— Міркуй сам, хлопче. Тобі видніше, — казав я, думаючи свої думки.

— Мені нічого не видно, дядьку Григоріє. — Темно, як у шахті без лямпи.

— А ти був у шахті без лямпи? — вихопилось у мене питання раптово, само собою. І зразу ж подумав: навіщо питаю? Хочу перевірити, чи мої блукання по шахті, хлопців там голос, зустріч із Щубиним, мерехтіння зірок — усе, що снилось, справді снилось, чи має щось спільне з дійсністю?

Ні, свідомість моя відділила реальність від химер сну, як вітер відділяє легку полову від повного зерна, як узбережні гранітні скелі розмежовують непорушну твердь земну від розбурханих хвиль моря. Але в нетрях душі моєї, в її темних закутках причаїлись почуття, що ще не скорились розумові, шукали пояснень нез'ясненному і виправдань невиправданому, шукали зв'язку між сном і дійсністю.

Коля відповів, що він без лямпи в шахті таки не був, та може таку приємність собі уявити.

І чому б він був без лямпи? Такі випадки трапляються тільки тоді, як стомлений вип'єш горілки і ляжеш спати, — глузував я з себе. Ще добре, що стримувався, а коли б випив стільки, як Іван Кузьмич, то напевне б убачилось мені і не таке. Цікаво, що снилось Івану Кузьмичу?

У нього в голові, мабуть, прояснюється, він щось розповідає своїм ближчим супутникам. Як швидко міняється в нього настрій! Недавно ж у нарядній він ледве тримав голову на плечах і понуро сопів, а тепер у шахті, ніби дихнувши іншим повітрям, цілком змінився. Але й ранком у лазні Іван Кузьмич поводився так, ніби ніщо в світі його не обходило, а мав єдину думку — випити горілки — найбільш скромну й безобідну думку, яка може зародитись в людській голові. За годину ж, хотів того, чи не хотів, а довів мені, наскільки зовнішній вигляд людини може не гармонізувати з її внутрішнім станом. І якже збагнути, коли Іван Кузьмич буває сам собою, а коли має настрій штучний, тільки удає себе таким, яким би хотів, щоб його бачили. Досьогодні, здавалось, я розумів його легко. Він веселий — значить йому весело, як він лається, чи свариться — значить сердитий, як зажурений, чи заклопотаний — має якусь гризоту. А тепер як його розуміти? І взагалі, як ставитись до людей? Я сприймав їх такими, якими вони себе показували.

Чи не на це хотів Іван Кузьмич звернути мою увагу в свойому повчанні? Моя спрощеність в погляді й оцінці людей і є необережністю. Чи до цих висновків наштовхував мене Іван Кузьмич, чи ні, а думка варта, щоб її якслід обміркувати. Обережність для мене, мов дошка утопаючому. З нею ще можна триматись на поверхні, можна плисти.

— Дядьку Григоріє, куди ви? — почув я хлопців голос.

Я стенувся. Наша бригада, вийшовши з ходка в бремсберґ, повернула вгору, праворуч, а я йшов просто.

— Верзуться всякі думки, — усміхнувся я до Колі.

— А знаєте, дядьку, таке й зі мною буває, — заговорив жваво хлопець, мабуть занудившись моїм мовчанням. — Як сяду грати на піяніні, то забуваю про все і про самого себе. Якби мені ніхто не заважав, то я б цілу добу просидів і не помітив би того...

(Продовження буде).

Никон Немирон

УКРАЇНА, РОСІЯ і ПОЛЬЩА

Заходом нюйорської УВАН влаштовано недавно доповіді на тему українсько-російських й українсько-польських взаємин. Цим доповідям, а саме — російського історика Михайла М. Карповича про українсько-російські взаємини й польського історика Оскара Галецького про українсько-польські взаємини, а теж дискусіям на ці теми, присвячено на сторінках „Свободи" вже досі чимало місця. („Свобода" з квітня чч.: 77, 78, 79, 83 і 85, статті: „Російські демократи признають за Україною право за самовизначення", Микола Чубатий: „Приятелі та вороги українського народу", — „Україна й Росія", — „Польський історик про українсько-польські відносини" і М. Чубатий: „Чи український нарід має щераз самовизначуватися?). Як не учасник дискусії в УВАН хочу подати деякі факти, що характеризують взаємо-відношення України до Росії й Польщі в минулому й сьогочасному.

На добу Київської Руси слід таки глядіти очима автора „Історії Русів" кінця 18 ст.: „Відомо, що перед тим були ми тим, що тепер московці: уряд, першенство й сама назва Руси від нас до них перейшла". Київські князі підбили фінські племена в области верхньої Волги й між них проникала колонізація головно сумежних слов'янських племен: вятичів, радимичів і кривичів; місцеві ж назви на сьогочасній московщині такі як Переяслав — (заліський), Галич і Перемишль (в землі вятичів) вказують, що навіть з далеких українських земель ішли поселенці на північ, не знати, чи це були групи людей, чи тільки окремі дружинники-основники згаданих міст. З мішанини слов'янського і фінського населення творився нарід, що звався спершу від своїх столиць суздальцями й ростовцями; вони то, нарікали на своїх князів за те, що вони обсаджували посадництва в їхній землі „руськими дітськими", цебто дружинниками, які прибули на суздальщину від початків 14 ст. Московщину — в Руси-України. Суздальські князі — нащадки молодшого сина великого київського князя Володимира Мономаха, Юрія Довгорукого, який жалівся, коли його братанич Ізяслав II Мстиславич прогнав з Києва, що для нього і його дітей не має місця в „Руській землі", цебто в київському князівстві. Але його син Андрій Боголюбський, коли в 1169 р. здобув і зруйнував Київ, не засів на великокняжому престолі в „Руській землі", тільки посадив у Києві свого молодшого брата, переяславського князя Гліба, син якого Володимир — вславився, як оборонець України перед половцями і за ним у 1187 р. — як оповідає київський Літопис —„Україна дуже жалувала". Але інші нащадки Юрія Довгорукого відчужилися від України, столицею якої заволодіти вдалося їм у середині 40-их рр 13. ст. завдяки ласці татарського хана. Втриматися вони в Києві на довший час не могли, тому, що між Києвом та Суздальщиною були удільні князівства: „України" чернигівських Ольговичів в землях колишніх сіверян над Десною і вятичів над Окою. „України" над Окою покорили московські князі після завзятого опору місцевих князів щойно наприкінці 15. і в початках 16. ст., подібно як велико-новгородську й псковську республики („псковська Україна") і щойно тоді наступив процес асиміляції населення на просторі, що творить тепер московську національну територію.

Проблема переяславського договору для українсько-московських взаємин була освітлювана в 1917 р. крім М. Грушевського (згаданим М. Чубатим, ще й В. Пічетою: „Прилучення України до Московщини в московській історичній літературі"), спершу українським, згодом білоруським істориками у Мінську. — Проблема автентичности „прежних статтей" Богдана Хмельницького з 1654 р. є дискусійною в новішій українській історіографії. Погляд російського історика Генадія Карпова, що обстоював автентичність, приняли українські історики Володимир Щербина і Василь Гарасимчук, проти висловлювалися Андрій Яковлів, Микола Петровський і Михайло Грушевський. Річ у тому, що політичний світогляд Б. Хмельницького розвивався з розвитком подій і під впливом розмов з окруженням і в міру того він сам інакше ставився до своїх „прежних статтей" з — 1654 р. Перед своєю смертю він їх не тримався, не хотів, щоб його син Юрій, як наслідник, присягав цареві, — тимто Москва прихилялася до його заміни Іваном Виговським. Безвиглядність гадяцького договору, останнього в 1658 р. з Польщею, сойм якої не хотів навіть ратифікувати цього договору, тоді, коли Москва обіцювала поширити гетьманську автономію, тільки що Виговському не було вже вороття під царя, характеризують найкраще відношення москалів-росіян і поляків до України. Москалі-росіяни не вагалися й не вагаються продовж історії признати Україні широкі права, коли цього вимагає потреба хвилі, очевидно, аби прихилити для себе населення, коли ж частина збаламучених українців піде на московський млин, Москва — диктує свої умовини. Польща відразу відштовхує навіть тих українців, що хочуть з нею співпрацювати (смерть Івана Виговського з польської руки, прогнання з Польщі Павла Тетері, сподвижника попереднього при творенні гадяцького договору, безуспішність речника польсько-руської згоди в 1848 р. в Галичині Кирила Максима Вінковського, варшавський договір з квітня 1920 р., і т. д.).

До заяви Рафаїла Абрамовича щодо плебісциту на Україні в справі злуки з Московщиною, зазначу, що ця заява є анахронічним поглядом білої російської еміграції, що від — 1918 р. не бачила ні України ні Росії й не має зеленого поняття, який процес свойого національного відокремлення — пройшли українці під совєтською владою, яка, рахуючись з українською націонанльною течією, аби повалити Українську Народню Республіку, признала Українську Соціялістичну Радянську Республіку на обкроєній українській національній території. Поза УССР совєтська влада не признає українців, вони мусять писати як свою національність російську і навіть коли наші „енки" з Кубані, Подоня, з Криму прибудуть на посади в УССР, вони вже по пашпорті „русскі" (росіяни). Але для пропаганди на мітінґу львівського університету в осені 1939 р. говорив львовянам їх київський земляк, партійний, — що Центральна Рада хотіла спершу тільки автономії України, а большевики відразу справу самостійности України поставили рубом, тільки мудрий український народ не хоче відділюватися від свого старшого брата російського народу, щоб мати поміч від нього проти своїх ворогів. Інший промовець на тому самому мітингу, що був присвячений тогочасній війні СССР проти Фінляндії, Д. Копиця — вказував на те, що СССР признав Вильно маленькій Литві і де є в світі друга могутня велика держава, щоб відступала маленькій державі свою територію, коли вважає, що це їй належиться. Очевидно, після того вся Литва опинилася в СССР. А в брошурі про дискусію в справі зміни конституції СССР перед другою світовою війною, коли був голос, щоб знести ту точку, в якій говориться, що кожна союзна держава в складі СССР може, коли схоче, добровільно виступити зі складу СССР, — дому що досі не було такого випадку, „премудрий" Сталін сказав: „Ми знаємо, що нікотра союзна держава не хоче виступити з складу СССР, але хай в конституції буде зазначено, що може виступити". Бо, очевидно, паперова конституція нікому не шкодить.

Щодо українсько-польського спору за межу, то слід згадати з проф. Галецьким, що він буде вирішений, коли Україна і Польща будуть самостійними. Очевидно, залежатиме від того, чи для Польщі важливіше буде вдержати широку смугу Прибалтійського Помор'я, кордон на Одрі й Нісі, що запевнює за Польщею посідання вугільно - промислового Шлеська, з третім містом сьогочасної Польщі Вроцлавом, що був перед 100 роками також ще польським культурним осередком, чи будуть уступати німцям, щоб повторяти свої помилки у відношенні до українців, білорусів і литовців. — Проти українців вони в такому випадку будуть знов заключувати союзи з мадярами і румунами, а нашою відповіддю на це може бути союз з литовцями, білорусинами, словаками, чехами й південними слов'янами (болгарами, сербами, хорватами й словінцями). — Проти Москви Україна може зорганізувати навкруги себе всі поневолені сьогочасним СССР народи Східньої Европи й Азії.

ОКРУЖНІ НАРАДИ

ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ ПІТСБУРЩИНИ

в справі відсвяткування „ДНЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ", що має відбутись 5-го СЕРПНЯ 1951 в Вест Віо Парку

—: відбудуться :—

В ПІТСБУРҐУ В НЕДІЛЮ, 6. ТРАВНЯ, в год. 3. попол. в FORT PITT HOTEL (PARLOR H ROOM).

Щоби гідно приготовитись до відсвяткування і поширення імени У. Н. Союзу, всі відділи Пітсбурщини повинні взяти участь в нарадах.

ЗА ІНІЦІЯТИВНИЙ КОМІТЕТ:

П. Вороновський, А. Дзюла, Н. Литвин.

М. Шлемкевич.

ОГОНЬ, ЩО НЕ ВГАСАЄ...

Тихо і без шуму вже другий рік працює серед нас установа, якої значення для збереження і розвитку української національної спільноти особливо велике. Тихо і без галасливої реклями старається та установа своєю поважною працею здобути для себе довіря і прихильність українського суспільства. Ця установа це **Інститут Заочного Навчання** при Українському Вільному Університеті.

Її творці, Кураторія, Ректорат і Сенат УВУ, розуміли, що єдиний у світі український вільний університет, який споглядає на добре пророблену кількадесятьрічну працю, не могтиме незабаром сповняти свої завдання в дотеперішній формі. Колись у чеській Празі, а після другої світової війни в Мюнхені, в Німеччині, існували скупщення української студентської молоді. 1947-48 року число студентів УВУ переступило половину тисячки. Нині ж численна недавно, українська еміґрація в центральній Европі роз'їхалися по світах. В Німеччині й Австрії залишаються головні ті, що не можуть виїхати, отже передовсім старші люди. Між цими залишками студентської молоді обмаль.

Але по всіх краях світу розкинуті сотні-тисячі молодих дівчат і хлопців, які мають закінчену середню освіту, отже мають за собою передумови студій у високих школах. Але по всіх краях сотні і тисячі наших середнєшкільників і то вищих кляс, яких мрією є закінчити середню освіту. Уможливити цій молоді високошкільникам через матуральні курси завершити середню освіту — це перші завдання Інституту Заочного Навчання.

Треба тільки вдуматися в ці — здавалося б — такі прості і ясні завдання, щоб відкрити їх глибину. Це ж йдеться не про те, зовсім не про те, щоб нашій освіченій молоді дати доступ до якихсь титулів і патентів, і таким чином вдоволяючи її амбіції, здобувати популярність серед неї і матеріяльні користі. Идеться про основне питання нашого дальшого бути чи не бути. Українська національна спільнота серед розкинутого по всьому світі українства збережеться тільки тоді, коли вона матиме і відсвіжуватиме свою провідну верству, в духові і політичні. Постійно постачати українській провідній верстві свіжу кров, молодий доріст — це призначення Інституту.

Всі бажаємо, щоб наша молодь здобувала доступ до високих шкіл у тих краях, куди привела її доля. Це не тільки особистий інтерес тієї молоді, але це й наша національна справа. При всій пошані до кожної чесної праці все ж мусимо пам'ятати, що нація самих клінерів, пейнтерів, елевейторників, фармерських помічників не здобуде собі голосу і впливу серед чужого світу. Але одночасно не можемо забувати, що чужа висока школа ніколи сама не виховає і не видасть української провідної верстви. В чужих каледжах, медичних і технічних інститутах, університеттах виростуть гарні спеціялісти різних фахів, незвичайно цінні і потрібні для суспільства. Але українська провідна верства мусить мати ще й українського духа і знання українського світу, чого вона не навчиться в чужих найкращих школах.

Інститут Заочного Навчання при УВУ заповняє цю прогалину. Наш інститут це висока школа українознавства, отверта і доступна для всіх українців. Ті, що мають закінчену середню освіту, стають звичайними студентами. Хто її не має, або хто не хоче в'язатися іспитовими приписами (старші люди), або вкінці хто студіює в чужій школі і тому не може в'язатися термінами, — всі ці стають надзвичайними студентами. Інститут Заочного Навчання це висока школа українознавства, отверта і доступна без огляду на заробіткову працю. Вона не відриває студента від праці, вона не вимагає від нього відвідування викладових заль. Ні, це висока школа, що приходить як гість до кімнати студента і там стає його дорадником у духові і утішителем духа.

Вже півтори сотні студенток і студентів отворило свої двері цьому гостеві. Вже кілька десяток студенток і студентів в ЗДА користується заочним навчанням Інституту. Розбудовується ширше експозитура Інституту, яку досі вів тільки уповноважений. Підготовляються семинарійні заняття і дискусійні сходини студентів ІЗН в найбільшому їх скупщенні, в Ню Йойрку.

Без особливої реклями і велешумних віч загорілося багаття українського духа, новий світоч у темряві нашого життя, новий огненний стовп-дороговказ серед непевностей і заманливої далені чужини. Українське суспільство — давнє і нове — повинно користати. А передовсім українська освічена молодь, що вже позбулася перших улаштувальних труднощів і журб, не може ж піддатися солодкій спокусі тільки гедоністичного, часто такого порожнього споживання. Вона повинна, як личить кандидатові у члени провідної верстви, вже вміти пов'язати і погодити: і життєві конечності праці й заробітку, — і самозрозуміле і особливо у молоді чарівне бажання жити і веселитися, — і шляхетне зусилля духово дозріти і приготовитися до достойного перенуття проводу в національній культурі і політиці.

Годитися треба, але як?

(Закінчення зі стор. 2-гої)

Ситуація змінилася тоді, коли еволюція внутрі табору ОУН С. Бандери позначилась найбільше саме на громадянах, що звали себе „угаверівцями", з додатком, що вони „не бандерівці". Нема жодного сумніву, що до тієї еволюції причинилось не тільки перебування тих людей в Наддніпрянській Україні підчас 2-гої світової війни і безпосередній стик з народом, але і ті ексклюсивні амбіції — монополізувати за одною партією право репрезентувати всей нарід. Короткий період формального перебування ОУНр у Національній Раді не зменшив тих амбіцій, а радше закінчився їх перемогою і — виступом з УНРади. Тимчасом члени ЗП УГВР, які спершу трималися строго згаданого Тимчасового Устрою, почали щораз виразніше ставати на ідейних позиціях Державного Центру УНР і — логічно — вказувати наче автоматично на конечність і можливість „координації дій". Формально можна було також легше розмовляти, бо ж в усій еміґрантській пресі проголошено вихід із партії ОУНр, чи припинення в членських правах кількох тих діячів, про котрих було відомо, що саме вони творять і гуртуються довкола ЗП УГВР.

Чому ж і тепер так трудно довести до злагоди і порозуміння?!

IVAN FRANKO'S "MOSES"

With a biographical sketch of Ivan Franko by Stephen Shumeyko

Trans. by Waldimir Semenyna

Price 50 cents

З Життя Громад і Організацій

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Шевченківський Концерт.

Як рік річно, так і цього року стараннням та заходами Українського Центрального Комітету українських організацій Елизабету відбулася в неділю 8 квітня 1951 р. Академія-Концерт в честь найбільшого сина України Т. Шевченка, в залі У. Н. Дому в 3-тій год. пополудні. Сцена була удекорована гарним килимом та портретом поета як рівнож прикрашена прапорами і вишиваними ручниками.

Концертова програма почалася відспіванням „Заповіту", який виконав місцевий хор під проводом проф. Р. Левицького. Згодом цей же хор виконав до слів Шевченка „Учітеся", муз. М. Гайворонського.

Незвичайно глибоко продуманий, цікавий своїм змістом та оригінальністю реферат про Шевченка виголосив д-р Микола Шлемкевич. Реферат зробив глибоке враження на присутних. На закінчення першої частини програми п. Володимир Юркевич виконав на бандурі „У полі могила". За гарне виконання точки публика нагородила молодого м и с т ц я рясними оплесками.

Друга частина програми почалася солоспівом. П. Людмила Харченко відспівала: „Утоптала стежечку", Шевченко-Степовий та п. Валентина Жила „На вулиці невесело", Шевченко-Заремба. Обі молоденькі солістки співали з чуттям і зрозумінням пісні. Дальше на сцену виступають дві сестрички в гарних народних строях Христя і Наталка Хитра та деклямують два віршики „Наш Привіт Тарасові", У. Кравченко та „Наше сонце", М. Пігірянки. Вокальний дует: „Пливе човен", муз. М. Лисенка; виконали пп-и Долорес Сірий (сопрано) і Шарлі Путник (альт). Симпатичні і милі голоси з'єднали собі признання публики. Відтак слідувала деклямація п. Галини Магмет, яка з глибоким чуттям продеклямувала „Посланіє" Шевченка. Атракцією програми був виступ терцету бандуристів, який виконав дві пісні до слів Шевченка: „Думи мої" і „Встає хмара". Хор „Боян" якому належиться спеціяльне признання і його диригентови проф. Р. Левицькому за гарне виконання пісень відспівав ще дві пісні: „Калина", муз. М. Лисенка і на закінчення „Садок вишневий", муз. Б. Вахнянина.

Відтак п. Роман Слободян, головний касієр У. Н. Союзу і заслужений діяч в Елизабетській громаді виступив з кінцевим словом та з питомим йому даром мови та річевим підходом до справи розгорнув при тій нагоді справу збірки фондів на „Великодну Писанку" на цілі ЗУАДК-у.

Переведена збірка дала у висліді суму $375.

П. Микола Кіценюк, голова У. Ц. К. в Елизабеті у своїм слові подякував виконавцям концерту за труд та присутним за збірку.

Концертову програму академії перепроваджував п. Мирон Пінковський.

До успіху концерту причинились безперечно п. Марія Шумейко, яка акомпаніювала до всіх майже хорових і сольових точок. Загалом концерт був одним із чи не найкращих в Елизабеті і вражала лише слаба присутність. Всежтаки елизабетська громада гідно вшанувала 137-роковини найбільшого сина України.

Пожертви зложили: по $10: тов. Дочки України, від. СУА, сест. Любов, від. 37 У. Н. Союзу, Іван Зазуляк, Роман Слободян, Іван Левчик, Андрій Федірко, д-р М. Чечіль; по $5: тов. „Самопоміч", Роман Левицький, Микола Кіценюк, п. Михалик, о. Л. Чапельський, Д. Стіш, В. Талабай, Ф. Федун, В. Гнатюк, Д. Гнатюк, А. Смит, І. Кіценюк, М. Вовчко, К. Зелінка, Б. Голда, П. Дяк, В. Дічук, П. Солтіцький, А. Заремба, М. Гринишак, М. Сухорський, І. Količко, Е. Поливчак, П. Сташко, Д. Слободян, А. Слободян, Ю. Картичак, П. Остапчук, М. Процак, С. Лабунський, І. Іванюк, Д. Количко, В. Савчин, Т. Стець, В. Федчишин, М. Ільків, І. Гриб, М. Ґинда, І. Зілінка, А. Поливчак, Т. Дідух, Т. Луняк, Я. Красновський, М. Чайковський, М. Волошинович, Т. Рябець, М. Хитра, д-р М. Шлемкевич; Ю. Сінчен $4; М. Пінковський $3; по $2: Т. Яворський, В. Вовчко, С. Могила, Т. Костишин, М. Костів, Ф. Несімка, Ю. Гвіздь; по $1: М. Бутович, М. Васьків, С. Ґулда, А. Циктор, Я. Савчин, С. Савчин. Дрібними жертвами $38.45. — Разом $375.45.

М. П.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Вшановано пам'ять ген. Т. Чупринки.

Організація Оборони Чотирьох Свобід України, 1-й відділ у Нюарку, Н. Дж. улаштував у неділю, 8 квітня ц. р. Святочну Академію для вшанування перших роковин г е р о ї ч н о ї смерти сл. п. ген. Романа Шухевича — Тараса Чупринки. Простору залю Української Централі виповнили українці нашого міста та околиці.

Академію почала п-ні З. Воробець сольоспівом американського гимну. Член рейдуючих частин УПА в Західну Европу, командир Соколенко, виголосив змістовне вступне слово, накреслюючи виразно постать головного командира армії безіменних — УПА та підкреслив оті фундаментальні цілі Воюючої України.

Святочну промову виголосив член Закордонного Представництва УГВР — Лев Шанковський з Филаделфії. Він глибоко проаналізував цілу велич і значення сл. п. ґен. Р. Шухевича та УПА, УГВР і ОУН так для сучасности, а тимбільше на тлі майбутньої ролі України та цілого волелюбного світу.

Як на підтвердження глибокої інтуїції в політичному аспекті сл. п. ґен. Р. Шухевича виступив від поневолених Росією д-р Альфред Бенціс, б. міністер Латвійської Республіки та б. голова Ради АБН. Він у свойому безпретенсіональному та любов'ю пошаною до ґен. Р. Шухевича, а зокрема до українського геройського народу, навіяному слові, закликав до дальшої боротьби і закінчив своє палке слово в українській мові словами Шевченка: „Б о р і т е с я, п о б о р е т е, вам Бог помагає"...

Другим бесідником від поневолених Росією народів був представник нашого братнього народу — білорусинів п. Кендиш, як і його передбесідник, так і він заявив, що сл. п. ґен. Р. Шухевич і УПА не могли не мати впливу на зорганізування підпольної боротьби в його країні. Тимто втрату ґен. Р. Шухевича болюче переживає теж і білоруський нарід. „Тридцять три роки терпів Ісус Христос за спасення роду людського. Тридцять три роки минає, як український та інші народи страждають під російсько сталінським ярмом. Дай Боже, щоб уже в цьому році прийшло Воскресення України, Білорусі та інших країн, поневолених Росією", закінчив бесідник.

Щирість почувань і вислову обидвох бесідників присутні нагородили д о вгоневмовкаючими оплесками.

Про необхідність єднання українців на плятформі Воюючої України говорив по англійськи адвокат Ів. Романишин.

Другу частину академії почав чоловічий хор „Трембіта" піснею „За вірність" і „Задзвенімо".

Короною академії був виступ оперового співака-баритона Льва Рейнаровича з Ню Гейвен. Це зласки божої співак. Усі пісні, „Думу про Нечая", Січинського, „Гетьмани", Лисенка і „Ой під Бродами зацвіли маки" арр. О. Борси, проспівав цей артист-співак до нюансів з тонким мистецтвом музичної голосової культури. Широка скаля голосового тембру зливалась у кожній пісні найглибших надрів душі і серця відчуттям і переживанням артиста-співака. Спонтанні оплески публики примусили мистця відспівати з неменшим чаром „Думу з невольника", Гайворонського. В. Юркевич і Р. Левицький відспівали, приграваючи на бандурі, три упівські пісні: „Я сьогодні від вас відїзджаю", „Гей степами" і „Зірвалася хутовина".

Дуже скромний, але водночас симпатичний мішаний хор ООЧСУ „Заграва" під управою Р. Надбережного виконав мило „Гей Карпати, рідкі гори" і „Вперед" упівські пісні. На тлі хору Василь Гук деклямував найновіший вірш з приводу смерти сл. п. ген. Р. Шухевича п. н. „Ні". При фортепіяні п-ні Марія Шумейко.

Слід відмітити, що це направду гарно підготована академія і увінчалась повним моральним успіхом.

На сцені, по мистецьки прибраній, виднів постумент сл. п. ґен. Р. Шухевича, біля якого підчас відкриття академії почесну стійку держали: б. вояки УПА, американсько-українські ветерани, пластуни і сумівці.

Закінчено академію відспіванням українського національного гимну.

Присутний.

ПАСЕЇК, Н. ДЖ.

Памяті Т. Чупринки-Шухевича.

Заходом відділу УКК, ОЧСУ, Пласту та Клюбу ім. Т. Шевченка в неділю 8 квітня ц. р. влаштовано жалобну Академію в пам'ять ген. Т. Чупринки-Шухевича. В 5 год. тогож дня в місцевій гр.-кат. Церкві була відправлена панахида, а по п а н а х и д і відбулася в Шкільній Авдиторії при Президент Стр. Академія.

Коротким словом відкриваючи Академію П. Т. Кулик зарядив о д н о х в и л и н н у мовчаку для вшанування світлої памяті Головного Командира УПА.

Короткий та змістовний реферат виголосив д-р Галамай, в якім відзначив вчинки та геройську боротьбу сл. п. Чупринки, за яку то весь український нарід клонить голови у пошані Героєві нашого часу. В своїй промові даючи образ воюючої України із гітлерівською Німеччиною та большевицькою Москвою, підкреслив велике провідне значення в цій боротьбі УПА та її головного Командира, бл. п. Т. Чупринки.

У мистецькій частині Бандурист П. В. Юркевич відспівав „Чого плачеш Україно", „Я від вас сьогодні відїзджаю"; деклямацію „Молитва за Поляглих", виголосила з чуттям п. Л. Грабарчук; деклямував теж маленький Т. К у л и к „Честь тобі Тарасе". Першу половину концерту Академії закінчено піснями „Зірвалася хуртовина, Гей степами темними ярами", які відспівали бандуристи пп. проф. Левицький та В. Юркевич. Довготривалі оплески глядачів змусили бандуристів заспівати наддаток „Повій вітре та з глибокого яру".

В другій половині програми місцевий Пласт влаштував на сцені Ватру. Хоч пісні їх не випали дуже вдало, не були голосово згармонізовані, зате була в них щирість, сердечна виява любови до Рідного Краю, та тих, що там боролись та вмирали за кращу долю. Гарною точкою цієї програми була рецитація, яку провів п. Іван Лучечко на тлі співу Пласту. Атракцією свята була дуже вдачно виведена інсценізація „Командир в Бункрі".

Смерть Командира Чупринки-Шухевича повинна стати спонукою до обрахунку національного сумління всіх без винятку українців та твердої постанови жертвою власної амбіції, власної праці й власного гроша стати гідними членами того народу, що видав Командира Чупринку-Шехевича та його УПА. Відспіванням Національного гимну закінчено Академію, а переведену зірку яка дала около 60 долярів, призначено на народні цілі.

С. Щун.

ІВАН БАГРЯНИЙ

ТИГРОЛОВИ

РОМАН, ТОМ I і II.

Ціна $2.00.

Роман „Тигролови" був нагороджений першою премією на літературному конкурсі у Львові.

Скорочений друкувався під назвою „Звіролови" у „Вечірній Годині". Але то була лише частка повного тексту.

Замовлення враз з належітистю слати до:

"SVOBODA"

P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Спортові Вісті

ТІЛЬКИ ЩЕ ДВА КАНДИДАТИ НА ТРОН НАЦІОНАЛЬНОЇ ЛІҐИ: ПАТЕРСОН ДОВЕРС І УАСТ!

С. К. ГЙОА — УАСТ 2:7 (1:2) змагання перервані норвежцями на 78 хвилині гри.

УАСД: Сохан Іг. — Шмігель, Палій, (Лютак). — Лапичак, Гарасим, Арндт — Поритко, Банах, Голюка, (М. Панькевич), Павлюк, д-р Павлічка.

Ворота здобули: 14 хв. (карний) Банах 0:1, 20 хв. Бйольстад 1:1, 22 хв. Поритко 1:2, 47 хв. Поритко 1:3, 55 хв. (самовбійчий) воротар Габрієльсен 1:4, 57 хв. Голюка 1:5, 60 хв. Гарасим 1:6 74 хв. д-р Павлічка 1:7, 76 хв. Франтсен 2:7.

Роги 4:3 для УАСТ.

Публики: 600.

Піскова пустиня в...Брукліні!

Сильний вітер в неділю, 15 квітня ц. р. вихрами носив пісок із грища при 8 Евені й 65 вулиці в Брукліні. Часами — при збільшеній імаґінації — можна було почувати себе як в..Сагарі. Але не вірте мені, бо моя сусідка із значною кількістю піску за ковніром, у волоссю і ще де, впевняла мене, що піскова площа в Брукліні не має нічого спільного з Сагарою. Мої контраргументи, що пісок є всюди піском, вона прийняла із жіночою стійкістю і явною ігнорацією. Отже не вірте мені.

УАСТ: є все, що треба.

600 глядачів були після гри (влс. після 78-ох хвилин гри) в надзвичайно високому настрою. На жаль рішення менаджера Гйої передчасно забрати своїх змагунів з площі понизило його (настрій). А було це так: при стані 1:5 норвежці міняють свого воротаря. Цей другий при 2:7 непомітно із невиясненої причини (мабуть нервова хвороба) покидає ворота. В цей момент уастівці знову підходять під ворота Гйої. Павлюк стріляє, а м'яч ловить... симпатичний змагун Амстад, який в міжчасі скинув сорочину. Тому, що ніхто не зголосив заміни не все правий суддя слушно дає карний. Це значить 2:8! Норвежці — більш для ока — протестують. На грище входить менаджер, а дальше вже відомо... На мою думку, причиною опущення площі Гйоєю 12 хвилин перед кінцем було оправдане побоювання програти із двоцифер-ним числом, що означало б для неї повну деклясацію. В порівнанні до їх останніх змагань (УАСТ-Гйоа 3:2, 1. квітня ц. р.) норвежці несподівано показалися дуже слабими, головно кондиційно. В загальному вони залишилися дуже багато винні своїм прихильникам і добрій футбольній славі. Натомість УАС (із повноцінними криловими), здецидовано використали всіми можливими для неї способами останній шанс на першенство в „Нешенел Саккер Ліґ", показало себе в найкращому світлі. Добрі прикмети: скорість до м'яча (Поритко), „зроблення противника до решти" (Павлічка, Гарасим), тактичний розсудок (Лапичак, Банах), хитре диреґування (Голюка), прицезійна гра головою (Павлюк), добра позиційна гра (Шмігель, Палій, Літак). Особливо треба привітати відмолодження УАС талановитим М. Панькевичем. Сохан Іг. був дуже уважним. Із Гйої заслуговує на увагу тільки середущий помічник Франтсен (ч.3).

В першій половині легка — часом майже непомітна — перевага Гйої, якій помагає несамовитий вітер. Уастівці відступили від традиції і замість рогів здобували ворота. В другій половині УАСТ грало як йому подобалося. Циферно перевагу УАСТ можна так виразити: воно мало 15 змагунів, а Гйова 7. Я, покликаючись на авторську вільність, не буду описувати всіх голів. Їх направду забагато. Найкращим із них був вільний Гарасима із 35 метрів (читачі будуть ласкаві перепровадити метри на американську міру) а найгіршим четвертий, що взагалі не був голем. Габрієльсен зловив його 10 см перед ворітною лінією.

Незвичані гості.

Спеціяльно зазначую, що на змаганнях була присутня велика українська родина з Лонг Айленд, голова якої вже 35 років в Америці. Я радо служив їм відомими інформаціями про у к р а ї н с ь к и й („новоприбулий") спорт в цій країні. Після гри щаслива сім'я виявила радість, що українці мають таку добру дружину. Вони заявили себе беззастережними прихильниками УАСТ, а патріярх навіть заявив: „Я поїхав би дивитися на наших „бойсів" геть аж далеко". Із такої заяви і самого факту заінтересування українським спортом „старoприбулими" можна тільки радіти. (І я особисто це роблю).

Наступний горіх: Варшава!

Нижче подаю табелю Національної Ліґи з неділі 15 квітня ц. р., що кожний може побачити, вирахувати й обміркувати становище нашої дружини.

Табеля Національної Ліґи із 15 квітня 1951:

Місце	Дружина	Гри	Точки
1.	Патерсон Доверс	13	21:5
2.	УАСТ	12	17:7
3.	Варшава	13	16:10
4.	Свідіш	14	16:12
5.	Гйоа	13	14:12
6.	Прага	13	13:13
7.	Йонкерс Ам.кенс	14	5:23
8.	Деніш	14	4:24

Юніори УСК-у ще раз доказали свою високу клясу у змаганнях проти юніорів СК Мінерви, які тони виграли високо 5:0. Ворота здобули: Коваль 2, Вітюк, Олійник, Винник по 1.

Роман Лисняк.

● РОЗШУКИ ●

Пошукую п. ВОЛОДИМИРА ВЕРХНЯКА, який останньо перебував в таборі Новий Ульм, Німеччина, амер. зона і там студіював лісівку на У. Т. Г. І. Всі укр. часописи в Зах. Европі прошу ласкаво про передрук. Інформації прошу слати на адресу:
MYCHAJLO RUSZCZAK
116 Highland Ave.
Chester, Pa., U. S. A.

Пошукую брата ІВАНА КАЧМАР зі села Хотинець, повіт Яворів, Галичина. В 1943 р. перебував в Грацу (Австрія). Голоситись до:
CATHERINE KACHMAR-YANKO
44 Greene St., Jersey City, N. J.
Заграничні газети проситься про передрук.

● Книжки-Журнали-Картки ●

НОВІ УКРАЇНСЬКІ ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ
роботи мистців: Миколи Бутовича, Якова Гніздовського і Ярослави Сурмач. 15 за $1.00. 100 за $6.50. Замовлення посилайте на адресу:
SURMA
11 E. 7th Street, New York 3, N. Y.

ПОСТУПИЛО ДО ПРОДАЖУ
в Книгарню
SURMA BOOK & MUSIC CO.,
11 E. 7th St., New York 3, N. Y.
европейське видання збірки поезій
„СЕРЕД СТОЛІТТЯ"
Івана Наддністрового.
Ціна 25 ц. за штуку.

● Професійні оголошення ●

Д-р М. МАЙЗЕЛ
лікує гострі й застарілі недуги мужчин і жінок, шкірні, загальне ослаблення, нирки й міхурі, ревматизм переводить аналізу крови й сечі.
Провірка $3.00.
107 E. 17th St., NEW YORK CITY
коло 4-тої Евеню і Юніон Сквер.
Години: Щодня 10—1 сполудня і 4—7. У неділі 11 ранку до 1 попол.

Dr. S. CHERNOFF
223 — 2nd Ave., (Cor. 14th St.) N.Y.C
Tel. GRamercy 7-7697
Острі й довгочасні недуги чоловіків і жінок. Шкірні. X-Ray. Роздуття жил лікуємо без операції. Переводимо аналізу крови для супружних дозволів. — Офісові години: Щодня від 10 рано до 6:45 ввечорі.
В неділі від 11. до 1. попол.
Еґзамінація $3.00.

Dr. Med. R. TYLBOR
60 East 3rd St. (коло 2nd Ave.) N.Y.C
Tel. GRamercy 5-3993
Внутрішні недуги. Flouroscopy, X-ray Electrocardiography, Analysis. Переводимо аналізу крови для супружних дозволів.
Офісові години: щодня 1-3 і 5-8 p.m.
В неділі від 10-2 попол.

Dr. J. DERUHA
128 EAST 86th STREET
New York City
над станцією собвею Лексінґтон Евеню.
Місце має осередне положення, доступне з усіх боків.
Окремі ждальні для жінок.
Ординує в будні дні:
10—2 і 4—9 год.
Особливу увагу звертає на недуги мужчин і жінок, неправильности й ослаблення. Якщо маєте які труднощі зі здоров'ям тіла або ума, порадьтеся мене з повним довір'ям. — Точні оглядини, включаючи й провірку крови, $3.
ПОКІНЧИВ СТУДІЇ В ЕВРОПІ.

УВАГА!
НЮАРК І ОКОЛИЦЯ
УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ
„БАЗАР"
(Влас. С. і В. Гнатів)
91 Mercer St., Newark, N. J.
Тел. Mitchell 2-1343
З нагоди Свят продає по знижених цінах: европейські вишивані блюзки, хустки, панчохи (nylon), мужеське білля, скарпитки, краватки. Косметика (спеціяльні креми для пань), книжки, часописи, журнали, святочні картки, грам. плити і крашанки.

ДОБРІ ВІСТІ ПРО АСТМУ

Сповіщають, що новий лік, званий PENNYL, приносить швидку чудову полекшу для тих, ХТО ТЕРПИТЬ ВІД АСТМИ.

Кажуть, що АСТМАТИЧНІ АТАКИ присвистування, кашлю, душливости й томлячого дихання нагло лагіднiють підо впливом цієї замітної медицини. Вагато людей, які давніше почувалися ослаблені й з натугою шукали віддиху внаслідок таких осоружних атак, тепер радісно признають, що осягають полекшу по роках вже після зажиття першої дози.

Якщо ви терпите внаслідок допікульної АСТМИ, не отягайтеся якстій післати по ПЕННИЛ. Можете дістати його по спеціяльній ціні, коли вишлете оце повідомлення разом з вашим повним іменем і адресою до OREGON DRUG PRODUCTS, Dept. 308, Box 762, Peekskill, N. Y.

Звідти вишлють вам дві три-долярові пляшочки тільки за $5, тобто дають знижку $1 на звичайній ціні. Не посилайте грошей. Заплатіть просто листоношові при доручуванні. Одначе зробіть це тепер, бо припас невеликий.

Імя ____

Адреса ____

Місцевість ____ Стейт ____

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СПІВВЛАСНИКАМИ 11-ЦЯТИ МІЛЬЙОНОВОГО МАЙНА ОРГАНІЗАЦІЇ

ТЕПЕР ПОРА
ЗАПИСАТИСЯ НА КУРСИ САМОХОДОВИХ МЕХАНІКІВ І КУРСИ ЇЗДИ.
AUTO REPAIR
GR. 7-8951
КУРСИ МЕХАНІКИ
КУРСИ ЇЗДИ АВТАМИ
Постараємося для Вас про еґзамін Лайсенсу. Наші учні дістають дипломи. Помагаємо в одержанні праці. Інструкції в українській і англійській мовах. КУРСИ ДЕННІ, ВЕЧІРНІ І НЕДІЛЬНІ Інструктори фахівці. Зал. в 1916.
L. TYCHNIEWICZ, директор
Metropolitan Auto School
155 — 2nd Ave., близько 10th St.
NEW YORK CITY

НАЙБЛИЖЧИЙ ВЕЧІР В Л. М. КЛЮБІ НЕ ВІДБУДЕТЬСЯ

З Літературно - Мистецького Клюбу повідомляють, що з огляду на Великодні Свята, в найближчу п'ятницю не буде звичайного літературно - мистецького вечора в Клюбі. Натомість в наступну п'ятницю, дня 4-го травня, відбудеться Вечір Сонат, виконавцями в якому будуть проф. Р. Савицький (фортепіян) і Мирослав Дуда (віолінчельо).

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА НАБЛИЖАЄТЬСЯ ДО ЗАВЕРШЕННЯ

Наукове Товариство ім. Шевченка і Видавництво МОЛОДЕ ЖИТТЯ, що взяли на себе велике завдання, можуть із вдоволенням споглядати на пройдений шлях. Дві третини Енциклопедії У к р а ї нознавства вже готові, остання частина редакційно завершується. Мобілізуються засоби, щоб по можливості скоро зкінчити і всі технічні роботи. Передплатники матимуть великий твір у трьох томах незабаром у своїх руках.

Збільшуючи об'єм ЕУ з 10 книжок і з 800 сторінок до 15 книжок і 1200 сторінок, В-во запитувало про думку передплатників і то тих, що перебувають в Европі, отже матеріяльно найбідніших. Відповідь була одностайна: — не скорочувати і не калічити цінних матеріялів, але помістити всі, збільшуючи число книжок. Ця відповідь не була тільки порожнім словом: — передплатники доплачували належність за нових п'ять книжок.

Подібно поствилися до справи і передплатники в інших, багатших краях. В ЗДА вже велика більшість доплатила і тим підкреслила, що розуміє вагу цього монументального твору.

Реченець доплати в ЗДА кінчається 1-го травня. Таким чином квітень дає останню нагоду передплати Енциклопедії по нижчій ціні, за 27,00 долярів вплачених готівкою. Після 1-го травня передплата виноситиме 33,00 дол., а після появи цілости твір у трьох томах коштуватиме 45,00 дол.

Тож користайте з нагоди! **Передплачуйте Енциклопедію Українознавства до кінця квітня!**

Прохаємо передплатників — окремих випусків чи цілости, — які досі вплатили менші суми, прислати решту до 27,00 дол. перед кінцем квітня. В травні доплата виноситиме більше.

Вплачуючи в квітні, заощаджуєте собі грошей і помагаєте Науковому Товариству ім. Шевченка скоріше завершити діло.

За всіми інформаціями і з вплатами прохають звертатися на адресу:

M. SHLEMKEVYCH
347 Grier Avenue
Elizabeth 2, N. J., U.S.A.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
—: зладив :—
ОЛЕКСАНДЕР ПАНЕЙКО
Це підручник для середніх шкіл і для самоосвіти.
— Ціна $2.00 —
Замовляйте у:
"SVOBODA"
P. O. Box 346,
Jersey City 3, N. J.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохаєтеся на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за втрату часу на полагодження вашої справи.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

* * *

ГРУПА ЛИСТИ ДО:

19844 Підпокровного Олександра і Куник Володимира обох з м. Трiянов (Житомир) від Ковальчук Миколи.

19845 Душара Францішку, яка вийшла замуж в ЗДА від сестри Комаровської Ангеліни.

19846 Весоловську Емілію, Марію і Антонію з с. Луки (Самбір) та Бавлич Ксеню з Запоріжжя (Вел. Україна) від Веселовського Еміля.

19847 Климук (Климів) Архипа з с. Поридуби, волость Маціїв (Волинь) рідного брата і Євтушко Івана з того ж села від Созонюк Мартосі.

19848 Кревних з родин Стахира та Мацан і односельчан із сіл Нирків (Заліщики) і Винники (Дрогобич) від Стахира Федора.

19849 Паламаренка Петра і Студенко Івана з Нойштадту (Німеччина) від Прилепа Григорія.

19850 Гладкого Володибира (з 16 батальйону в Італії) від Пастернак Дмитра.

19851 Престаш Онуфрія і Василя з с. Локоць (Турка) від Миколи Престаша.

19852 Мацейко Ксеню і Євгу з с. Верхате (Рава Руська) та Геру Федька з с. Дяветір (Рава Руська) від Нечай Степана, сина Пилипа.

19853 Федорак Івана з с. Брінці Церковні (Бібрка) від Федорак Олекси.

19854 Садового Самсона і Емілію від Ремез Ванди.

19855 Саварчик Івана з с. Суковате (Сянік) від Радиєвського Дмитра.

19856 Воренко Стефана і Марію з с. Ушковиці (Перемишль) від Анастазії Воренко д. Івана.

19857 Омеляновського Савку і Параню з с. Незнанів (Каминка Струмилова) та сина Савки Омеляновського Івана від брата Савки і Парані Івана Омеляновського.

19858 Гаврильчак Настю і Марію з с. Кречкова (Перемишль) від Гаврильчак Марії.

Голоситися до:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
101 S. 13th St., Philadelphia, Pa.

JOIN THE OPPORTUNITY DRIVE
Invest in U.S. Savings Bonds

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 23. березня 1951 р. помер по тяжкій недузі в 67. р. життя

ЯКІВ ФУЧИЛО,

довголітній член від. 198 У. Н. Союзу в Порт Джервіс, Н. Й.

Покійний походив із села Сусулів, пов. Рудки, Зах. Україна. Лишив у смутку дружину Теклю і двох синів: Стефана і Петра, що є тепер при американській армії в Кореї, і чотири внуки. — В. Й. П.!

Анна Сидор, секр.

Дня 15. квітня 1951 р. помер у 70. році життя член від. 174 У. Н. Союзу в Oxford, N. J.

ГРИГОРІЙ КОВАЛЬ.

Покійний родився в селі Корчин, пов. Сокаль, Галичина. Полишив у смутку жінку Єву і троє дітей: Анну, Катерину і Стефана та три внуки.

Похорон відбувся 19-го квітня з церкви St. Rose of Lima Church при участи родини і приятелів. — В. Й. П.!

А. Савран, секр.

УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ ВЗУТТЯ
„ГОВЕРЛЯ" ("HOWERLA SHOES")
203 Springfield Ave. (біля Prince St.), NEWARK, N. J.
Продаж мужеської і жіночої та діточої обуви із знаних американських фірм взуття (nationally advertised brands), різних шкіряних виробів, жіночих торбинок, рукавичок, панчіх та скарпеток.

СВЯТОЧНА НАГОДА
ВЛАСНОГО ВИРОБУ
КАПЕЛЮХИ
з найліпшого фільцу.
ВІД $3.95
ДО $12.50.
Відповідно куплені у нас капелюхи.
Нові весняні моди в різних красках.
ПРОДАЄМО ШОВКОВІ КРАВАТКИ, ПАСИ І ШЕЛКИ.
(Говоримо по українськи)
DUNLEY HAT SHOP
14 SAINT MARK'S PLACE, NEW YORK CITY
(Між 2-ою і 3-ою Евеню.)
Телефон: GR 5-3733. Відкрито до 10-ої год. вечорі.

УКРАЇНСЬКЕ
ПЕРЕВОЗОВЕ БЮРО
В. Е. Богачевський. Tel. OR. 3-2484
208 E. 6th ST., NEW YORK 3, N. Y.
Перевіз меблів, багажу і різних речей.

● ШУКАЮТЬ ЗАНЯТТЯ ●
Шукаю ПРАЦІ в Ресторані.
Прошу голоситись на адресу:
HARRY BISHYK
1209 — 3rd Ave., Berwick, Pa.

● РЕАЛЬНОСТИ ●
НА ПРОДАЖ гарний, одно-фаміл. ДІМ в Брукліні, 59 Lynch Street (близько Bedford Ave.). Ціна 5,900 дол. 6 кімнат, парове огрівання, гаряча вода, 2,900 дол. готівки, решта на сплати. Тел. ORegon 4-5690.
O. KUPCHIN
80 East 7th Street, New York City

Вступайте в члени У. Н. Союзу

ДОБРА ВІСТКА ДЛЯ МУЖЧИН
Чи ви нервуєтесь, чуєтеся змучені й вичерпані? Чи чуєтеся ослаблені й виснажені так, що не можете втішатися радощами, які природа призначила для вас? Для нової енергії і життєздатности заживайте HEXTRONE. ГЕКСТРОН містить зрівноважені вітаміни, потрібні для втримання того життєдайного почування. Без уваги на те, яких засобів ви вживали давніше, зажийте ГЕКСТРОН і переконайтеся на самому собі, що він може зробити для вас, як уже зробив для тисячів мужчин, які втішаються тепер найбільшими радощами через заживання ГЕКСТРОН-у. Правильна ціна на ГЕКСТРОН є $4.00 за одну пачку. Одначе за спеціяльним порозумінням для читачів цеї газети ви дістанете цінну знижку. Тільки вишліть оце оголошення до BERJAC PRODUCTS., Dept. Z-13, 308 Flatbush Ave., Brooklyn 17, N. Y., а дістанете дві пачки ГЕКСТРОН-у лише за $5.00, отже знижку $3.00 на звичайній ціні. Не треба навіть посилати грошей. Заплатите поштареві, коли принесе пачку. ГЕКСТРОН продається з гарантією звороту грошей, як не будете вдоволені. Затямте собі: Перша тайна кожного успіху — це діяння. Отже не відкладайте цього. Замовте тепер.
Імя ____
Адреса ____
Місцевість ____ Стейт ____

З. БЕРЕЗОВСКІ
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
УПРАВИТЕЛЬ
BERRY FUNERAL HOME, Inc.
525 East 6th Street,
New York 9, N. Y.
Phone ALgonquin 4-5748
[illegible]
Першорядна обслуга в усіх похоронах без різниці маєткового стану.
ІВАН БРОЩАК, нотар.

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
NEWARK, NEW JERSEY
ESsex 5-5555

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як ___ $150
ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as $150
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околицях
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

ТАРЗАН, ч. 2579. Кидається розлючений.

Коли Тарзанова стріла застрягла в хребті звіра, він закрутився, щоб зустрінутися з малпочоловіком. Швидко три стріли, одна по одній, втопилися в його грудях, коли він кинувся на Тарзана.

Цілою силою своїх велетенських мускулів, підтримуваний тягарем свого тіла, Тарзан кинув спису.

У хвилині, коли він випустив спису з своєї руки, Тарзан обернувся і скочив вділ по стежці, а вслід за ним пігнав великий медвідь.